

ВСЕУКРАЇНЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА

Україна, 01033, м. Київ, вул. Саксаганського, 30-В, оф. 33,
тел. (044) 289-31-42
E-mail: vel@ecoleague.net
www.ecoleague.net

Резолюція конференції

«Проблеми поводження з пестицидами в Україні: соціально-екологічні, економічні наслідки та шляхи розв'язання»

Одна з найбільших загроз для довкілля та здоров'я людей в Україні пов'язана з пестицидами. Недостатність фахових знань серед приватних фермерів та працівників агропромислової галузі зумовлює нераціональне використання пестицидів, зокрема, під час обробки рослин часто застосовують невідповідні препарати, перевищують рекомендовану дозу, не витримують часові інтервали між внесенням препарату та збиранням урожаю, ігнорують засоби індивідуальної безпеки. Крім цього, порушення правил зберігання пестицидів або недотримання інструкції щодо їхнього використання призводять до отруєння людей.

Оскільки пестициди та тара, в якій вони зберігалися, є небезпечними відходами, їхню утилізацію мають здійснювати підприємства-ліцензіати на відповідному обладнанні. Проблема також полягає у відсутності науково обґрунтованої концепції їхньої переробки та утилізації, недосконалості технологічних процесів і незавершеності технологічних циклів переробки пестицидів, відсутності безпечних методів знешкодження. Дуже часто пестициди потрапляють на полігони твердих побутових відходів або в міську каналізацію.

Пестициди, термін дії яких закінчився, є непридатними для використання і мають бути утилізовані. На жаль, ще з радянських часів на території України залишилися зруйновані склади з непридатними пестицидами в дуже пошкодженій упаковці, які забруднюють ґрунт та просочуються в підземні води. З огляду на це, такі склади є надзвичайно небезпечними, до того ж вони не мають попереджувальних знаків та не охороняються.

Проблема контрафактних і фальсифікованих пестицидів потребує якнайшвидшого розв'язання, оскільки така продукція не пройшла необхідних досліджень щодо впливу на живі організми, а тому є потенційно небезпечною.

Система контролю використання пестицидів та моніторингу впливу токсичних речовин на стан довкілля фактично є неефективною, малодієвою та не відповідає сучасним вимогам до збереження здорового довкілля.

Учасники конференції «Проблеми поводження з пестицидами в Україні: соціально-екологічні, економічні наслідки та шляхи розв'язання» визначили, що для врегулювання проблем поводження з пестицидами в Україні необхідно:

Кабінету Міністрів України:

– розробити та подати на розгляд до Верховної Ради України Програму рекультиватії забруднених територій, які були порушені внаслідок

використання пестицидів з урахуванням думки науковців та громадських природоохоронних організацій;

– повернутися до реалізації заходів, визначених у рішенні РНБО України від 25 квітня 2013 року щодо вдосконалення системи моніторингу довкілля, введеного в дію Указом Президента України від 18 жовтня 2013 року.

Верховній Раді України:

– запровадити положення Директив 2009/128/ЕС, Регламенту з класифікації, маркування та пакування (CLP) та інших нормативних актів Європейського Союзу, які стосуються поводження з пестицидами, у національне законодавство;

– здійснити законодавче закріплення за відповідними органами виконавчої влади функцій, повноважень, відповідальності, надійного фінансового забезпечення у сфері моніторингу довкілля.

Міністерству екології та природних ресурсів України:

– створити реєстр складів з непридатними пестицидами та забруднених отрутохімікатами ділянок;

– усунути корупційні схеми у дозвільно-ліцензійній діяльності в природоохоронній сфері;

– розробити та впровадити систему збирання та безпечної для довкілля утилізації пестицидів і тари, в якій зберігалися пестициди та отрутохімікати;

– посилити роботу щодо запобігання потраплянню контрафактної продукції на ринок пестицидів;

– запровадити принцип розширеної відповідальності виробника («виробник платить»), згідно з яким підприємці несуть відповідальність за утилізацію пестицидів та упаковку, в якій вони зберігалися;

– здійснити фінансову підтримку наукових установ та окремих дослідників, які розробляють новітні технології знешкодження пестицидів та безпечні для довкілля засоби захисту рослин;

– залучити міжнародні громадські об'єднання для співпраці та обміну інформацією й досвідом у сфері поводження з пестицидами.

– підтримати створення центрів з розмноження комах, які використовують для боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур як альтернатива інсектицидам.

Міністерству соціальної політики України:

– запровадити систему контролю за легальністю працевлаштування сезонних робітників у фермерських господарствах для забезпечення їхнього соціального захисту.

Міністерству аграрної політики та продовольства України та Національній академії аграрних наук України:

– розробити Програму поширення біологічних методів захисту рослин у фермерських господарствах України;

– вжити дієвих заходів з підвищення рівня поінформованості фермерів та сезонних робітників щодо необхідності застосування засобів індивідуальної безпеки під час роботи з пестицидами, небезпеки отрутохімікатів для здоров'я й довкілля та альтернативних засобів захисту рослин.

Міністерству охорони здоров'я України:

– запровадити у медичних закладах України систему фіксування, систематизації та збереження даних про випадки отруєння пестицидами.

Державній санітарно-епідеміологічній службі України:

– провести санітарно-гігієнічний аналіз ґрунтів, поверхневих та підземних вод у тих районах, де є склади з непридатними пестицидами.

Міністерству освіти і науки України:

– у сільських загальноосвітніх школах I–II ступенів доповнити шкільний курс «Основи здоров'я» темами, присвяченими правилам безпечного поводження з пестицидами та їхньому негативному впливу на довкілля й здоров'я людини;

– для шкіл з поглибленим та профільним вивченням біології, екології та хімії в межах інваріантної складової навчальної програми впровадити курси «Безпечна поведінка з пестицидами» або запропонувати відповідні селективні курси, долучивши громадські природоохоронні організації до розроблення програм курсів і підручників;

– у позашкільній роботі практикувати вивчення учнями етноекологічних традицій регіону щодо боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур.

Раді національної безпеки України:

– проконтролювати ефективність виконання рішення РНБО від 25 квітня 2013 р. «Про удосконалення системи моніторингу довкілля в Україні».

Державній екологічній інспекції України:

– взяти на контроль стан складів зберігання пестицидів

Учасники конференції підтримали ініціативу Всеукраїнської екологічної ліги щодо проведення громадської інвентаризації складів з непридатними пестицидів для встановлення реальної кількості отрутохімікатів та стану їхнього зберігання. Вони також звернулися до обласних державних адміністрацій з проханням долучитися до процесу інвентаризації.